

Avtorica naslednjega prispevka je imela zelo odmeven referat na 14. svetovni kartografski konferenci v Budimpešti, ki ga objavljamo tudi v Geodetskem vestniku. Ker je originalni tekst v angleščini, je tak tudi objavljen, avtorico pa smo naprosili, da je poleg izvlečka napisala še nekaj daljši povzetek v slovenščini, ki ga objavljamo spodaj.

Uredništvo meni, da je tak pristop sicer neobičajen za slovensko revijo, glede na povdardjeno strokovnost prispevkov v Geodetskem vestniku pa želimo preveriti tudi take možnosti.

ROTE in EHIŠ - podlaga za prostorsko opredeljevanje in izkazovanje podatkov (skrajšani izvlečki vsebine)

Božena Lipej
dipl.inž.geod.

Republiška geodetska uprava
Ljubljana, Kristanova 1

1. UVOD

Geodetska služba, ki je v preteklosti vršila predvsem funkcijo katastrske službe, z novimi nalogami pridobiva na pomenu in se, predvsem v SR Sloveniji, vključuje v družbeni sistem informiranja, urejanja in varstva okolja, evidentiranje sprememb in posegov v prostor ter v družbeno reprodukcijo. Zavod SR Slovenije za statistiko (ZSS) opravlja naloge, ki so povezane z delovanjem družbenega sistema informiranja, zbiranjem in analiziranjem statističnih podatkov, organiziranjem in vodenjem skupnih registrov, statističnih in drugih baz podatkov ter izvajanjem statističnih raziskovanj.

V osemdesetih letih sta bili ob sodelovanju Republiške geodetske uprave, občinskih geodetskih uprav (OGU) in ZSS-ja vzpostavljeni evidenci ROTE in EHIŠ, ki sta bili prvič celovito izrabljeni kot podlaga za prijave in izvedbo popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 1981.

2. OSNOVNE ZNAČILNOSTI ROTE-ja IN EHIŠ-a

V ROTE-ju se vodijo in vzdržujejo meje evidentiranih območij teritorialnih enot, površine, šifre, imena in centriodi le-teh. V EHIŠ-u se vodijo in vzdržujejo podatki o hišnih številkah in ulicah ter podatki o pripadnosti

stavb s hišno številko posameznim teritorialnim enotam v okviru naselij.

Geodetska služba se je z geometrijo prostorskih enot upravnega, funkcionalnega in drugega značaja povezala s podatki strokovno-upravne statistične sfere in z lokacijo podatkov vzpostavila možnost za agregacijo in distribucijo željenih podatkov. Za ZSS je pomenila možnost kartografskega prikazovanja in ponazoritve prostorsko opredeljenih rezultatov analitičnih obdelav kvaliteto pridobitev in novo dimenzijo v posredovanju statističnih podatkov v družbeno okolje.

3. POVEZAVE MED SKUPNIMI REGISTRI V OBČINAH IN REPUBLIKI

V občinah in republiki so vzpostavljeni skupni registri, ki predstavljajo osnovne večnamenske baze podatkov družbenega sistema informiranja. Tudi ROTE in EHIŠ se s pomočjo enotnih identifikacij povezujeja z ostalimi registri.

4. NADGRADNJA IN RAZVOJ ROTE-ja IN EHIŠ-a

OGU-ji se med drugim vključujejo v občinske informacijske sisteme s podatki EHIŠ-a in sicer s hišno številko, pripadajočo ulico in naseljem, ki se povezuje z naslovom prebi-

valca, opredeljena v Registru stalnega prebivalstva. Vzpostavljene bodo horizontalne povezave med podatki ROTE-ja in EHIŠ-a z drugimi podatki, ki so uporabljajo v več sistemih.

Programska oprema za podporo vodenja in vzdrževanja ROTE-ja in EHIŠ-a v občinah na osebnih računalnikih bo omogočila decentralizacijo računalniških obdelav in s tem odpiranje možnosti za večjo uporabo.

Od leta 1983 se vzpostavlja geokodirane baze podatkov ROTE-ja in EHIŠ-a, ki so osnova za kodirano povezovanje in izkazovanje podatkov in informacij, vezanih na teritorialno razdelitev prostora.

Združitev ter nadgradnja evidenc ROTE in EHIŠ v Register prostorskih enot bo z geokodami in postopno vzpostavitvijo decentraliziranih računalniških obdelav podatkov v občinah prispevala k višji in kvalitetnejši stopnji obdelav teh podatkov ter širši in dostopnejši uporabnosti.

5. USMERITEV V GEOGRAFSKE INFORMACIJSKE SISTEME - GIS

GIS-i so računalniško podprti informacijski sistemi, ki omogočajo uporabnikom hitro in enostaven dostop do velike količine podatkov, medsebojno povezovanje, analizira-

nje, modeliranje ter ocenjevanje ob možnosti izdelave različnih izhodnih podatkov v obliki kart, grafikonov in drugih statističnih interpretacij.

V SFR Jugoslaviji je v konceptualni zasnovi izgradnja projekta Geografski in zemljiški informacijski sistem (GIZIS), ki naj bi zgradil baze geokodiranih podatkov v državi. Geokodirani podatki ROTE-ja in EHIŠ-a pomenijo enega prvih korakov k izgradnji GIS-ov v SR Sloveniji in SFR Jugoslaviji, za kar pa bo treba tako v občinah kot v republiki nabaviti ustrezno strojno in programsko opremo, okrepiti kadrovske strukture ter usposobiti strokovne delavce, ki se bodo ukvarjali s temi nalogami.

6. ZAKLJUČEK

V SR Sloveniji sta geodetska služba (OGU-ji, RGU) in ZSS vzpostavila evidenci ROTE in EHIŠ, ki sta se prvotno vodili le v klasični obliki. Teritorialne enote in stavbe s hišno številko predstavljajo zaradi enolične lokacijske opredelitve prostora podlago za prostorsko opredeljevanje in izkazovanje podatkov različnih subjektov družbenega sistema informiranja. Vzpostavljanje geokodiranih baz podatkov za ti dve evidenci pomeni pionirski korak v slovenskem in jugoslovanskem prostoru k realizaciji načrtovanega projekta GIZIS oziroma GIS.